

Mk 6,1-6 Kázání v Nazaretě

Autor přípravy

[Jana Tožicková](#)

1. První reakce

Příběh o Ježíšově neúspěchu, bezmoci

Zdá se až nepochopitelná ta nedůvěra jeho blízkých, změna počátečního zbožného úžasu ve skepsi. Přece zrovna oni by mohli hrdí na svého slavného rodáka a všemožně ho podporovat. Proč pro ně Ježíš není dostatečnou autoritou? Stejně zvláštní se ale zdá i Ježíšova rezignace - podivil se jejich nevěře a odešel působit jinam. Jakoby se tam, kde člověk narazí na nevěru, nedalo vůbec nic dělat, prostě jenom setřást prach z nohou na jejich obžalobu a odejít.

2. Text

2.1. Poznámky k textu

v.1 eivj th.n patri, da auvtou/ - místo tohoto Ježíšova kázání je nejprve označeno velice pozitivně - vlast, otčina, domov

Dvojí označení údivu - v.2 evxeplh, ssonto: zděsit se, zhrozit se - více než úžas, spíš úděs těch, co ho poslouchali, hrůza před božskou mocí;

zatímco ve v.6 evqau, mazen: prostý údiv nad něčím až obdivuhodně podivným

v.3 evskandali, zonto: byli pohoršeni, pobouřeni, zlobili se. "Kámen úrazu", který má EP je pouhou, poněkud asociačně zavádějící básnickou licencí

v.6 avpisti, a : opak víry - spíš "nevíra" než nevěra

2.2. Synopse

Tento text se objevuje u všech tří synoptiků. U Matouše (13:53-58) shodně téměř doslova.

Jenom to "odkud" (ποθεν) podruhé ve v.56) nabývá

víc toho skeptického významu - "kde to vzal". Zatímco u Mk je jenom jednou a zůstává ještě součástí toho zbožného úděsu. Mt také nepovažuje za

nutné zvlášť říci, že přece jenom alespoň několik drobných zázraků tam Ježíš provedl (v.58).

Zatímco Lukáš (4:16-30) jej zpracovává úplně po svém jako

programovou řeč, proč se církev musela odvrátit od židů k pohanům.

2.3 Kontext a vymezení perikopy

U Mk tento příběh stojí v dlouhé řadě mocných činů, které Ježíš (a v následující perikopě dokonce i učedníci) činil - utišení bouře, uzdravení

posedlého v Gerasé, vzkříšení dcery Jairovy a uzdravení ženy s krvotokem. O to více je člověk nucen se na něj dívat jako vlastně na jeden z nich,

pouze jaksi inverzní -příběh o mocných činech, které se nestaly.

Ovšem na něj bezprostředně navazuje text o vyslání Dvanácti, který to trochu dořikává (zvláště v.11). Je těžké říci, kam patří druhá polovina v.6.

Jestli je to pouhé uvození další perikopy. Skoro bych se přimlouvala za to, aby tento v. byl chápán jako nerozděleně patřící ke kázání v Nazaretě, jako to, co Ježíš udělal ještě v této souvislosti. Že zcela v logice vysvětlení podle v.11, prostě svůj domov opustil a šel tam, kde ho přijímali lépe (nebo kde ho tolik neznali).

2.4.Komentář

v.1 působí nejprve (záměrně?) jako taková nedůležitá spojovací a uvozující zmínka na úvod, která ovšem nabude na důležitosti ve v.3, kde se

objevuje skepse Ježíšových posluchačů právě proto, že se to odehrává v jeho domově. A pak se na něj přímo odkazuje obecně známé přísloví o

proroku ve své vlasti (v.4). Zajímavé je, že ačkoliv se tu výslovně mluví o Ježíšově domovině, a ačkoliv se tato perikopa notoricky pojmenovává jako

Kázání v Nazaretě, Nazaret tady vůbec zmíněn není. Zřejmě záměrně - příběh nemá pranýřovat ty "hrozné" Nazaretské (nebo třeba židy, jak se to zdá

vypadat u Lk), tematizuje něco daleko obecnějšího. Daleko víc mu jde o zvláštní typ nevíry, která brání mocným činům.

v.2 je pak klasickým otevřením scény, kde se má udát nějaký mocný čin. Ježíš učí v synagoze, poslouchají ho mnozí a žasnou nad jeho

moudrostí a mocí, tak jako mnohokrát.

Ve v.3 nastává zásadní zlom, který z tohoto příběhu udělá jakousi inverzi vyprávění o mocném činu. Obvyklý zbožný úděs posluchačů se mění

ve zcela ojedinělou skepsi, která přechází do pohoršení a zloby (což Lk dotáhne až k tomu, že Nazaretští chtějí Ježíše svrhnout ze skály). Ti lidé znají

jeho původ (příliš nízký na Mesiáše - Mk neuvádí legendu o Mariině či Josefově

Davidovském původu), jeho rodinu (zajímavé je, že ve výčtu Ježíšovy

rodiny nefiguruje otec - snad záměr evangelisty: Ježíš nemá otce kromě Otce, viz 1,11) a jeho zaměstnání (nepříliš významné různočtení tady ukazuje,

že tesař Ježíš možná pohoršoval i některé opisovače, kteří to raději nahradili "synem tesařovým", jak koneckonců činí i Mt), a to se jim stane důvodem ke zpochybnění jeho autority a k pohoršení. Ježíš je jim příliš známý, příliš obyčejný, příliš lidský, než aby mohl být něco víc, dokonce Mesiáš.

3

v.4-5 Ježíš reaguje příslovím o proroku ve své vlasti. Není to snad ani obrana, spíš cosi jako prosté konstatování faktu. Jako jakési pravidlo, zákonitost. Právě to obecně užívané přísloví to převádí na obecnou rovinu - "tak to prostě chodí". Tomášovo evangelium (log.31), připojí ještě jedno, možná výmluvnější přísloví: "Ani lékař neléčí ty, kteří ho znají." Nemá to být obžaloba konkrétně Nazaretských, kteří by snad byli skeptičtější, nevěřičnější než jiní. Je to rezignované konstatování vlastní bezmoci: "A nemohl tam učinit žádný mocný čin."

Druhá polovina v.5 se zdá trochu nelogická, neorganická vzhledem k předcházejícímu - uzdravení nemocných přece bylo chápáno jako mocný čin.

Snad bylo pro Mk naprosté Ježíšovo ochromení v konfrontaci s lidskou nevěrou přece jen neúnosné. Možná tím chtěl říci, že tam Ježíš přeci jen vykonal nějaké mocné činy, ale ty nebyly průkazně mocné pro jeho posluchače a diváky. To by znamenalo, že si nechal přece jenom pootevřená vrátka, že i v situaci naprosté a zoufalé nevěry, se dá něco málo udělat.

v.6 Ježíš jejich nevěru pouze nezkonstatoval, nespokojil se zjištěním, že tedy to staré přísloví mělo pravdu. On se podívil jejich nevěře a na svědectví proti nim (viz v.11) odešel jinam. Zmínka o nevěře, která mu zabránila se mocně projevit (Mt to postaví takto přímo do příčinné souvislosti) zde stojí opět inverzně ve stejné funkci jako v mnoha jiných vyprávěních o Ježíšových mocných činech zmínka o víře toho dotyčného, která ho zachránila (za všechny např. z předešlé perikopy - 5,34).

3.Teologická témata

Základním tématem tohoto příběhu je ona nevíra - její geneze a její účinky. Dalo by se zřejmě jít až tak daleko, že je tu řeč o skepsi, v jejímž pozadí stojí doketismus, neschopný vyrovnat se s Mesiášem, který má obyčejné příbuzné a sousedy a obyčejné zaměstnání - obyčejné, dokonce banální lidské rozměry.

A tato skepse způsobí Ježíšův neúspěch. Velice výrazně tu vystupuje příčinná souvislost mezi vírou a zázrakem, zde tedy mezi nevírou a

nemožností zázraku.

4. Dnešní pohled na text

Jako u jiných příběhů o Ježíšových mocných činech i tady je problém, jak se dívat na ty zázraky, které Ježíš podle líčení evangelistů dělal.

Takových zázračných uzdravení či nadpřirozených zvrátů přírodních zákonitostí, jako je utišení bouře či rozmnožení chleba a ryb, se dneska moc

4

neděje, a bylo by až komické to zrovna podle tohoto příběhu interpretovat tak, že se nedějí právě proto, že my všichni jsme takoví nevěrníci jako ti

Nazaretští. I když i s tím se dá setkat.

Ten příběh netématizuje jakoukoliv nevíru. Jde o neschopnost brát jako autoritu (ať už Boží nebo lidskou) někoho, kdo je nám příliš známý

(nejlépe od dětství) jako příbuzný či soused v ulici, kdo je příliš jako my - má své nejenom silné ale i slabé stránky (kdoví co všechno ti Nazaretští na

Ježíše a jeho rodinu věděli - už jenom to prapodivné narození, bůhví s kým ho ta Marie nakonec měla...). Jde o pojetí autority, které se od Ježíšových

dob kupodivu příliš nezměnilo. Lékaři ani dneska ze zásady neléčí své blízké, a farář není beze cti leda ve svém rodném sboru. Pořád ještě od svých

autorit požadujeme alespoň náznak nějakých "nadlidských", nadpřirozených rozměrů.

5. Podněty pro kázání

A. Příliš známý Bůh

Většina lidí se pořád křečovitě drží představy o Bohu, který je vysoko nad námi, dokonalý, všemohoucí, vševědoucí, bez jakýchkoliv "lidských"

slabostí; cosi, co všechno ovládá samo ničím neovládnutelné. Bohu, který přichází jako obyčejný člověk, který má rodiče, sourozence, obyčejné

zaměstnání, který pochází ze stejného města jako my, dokonce chodil do stejné školy a kostela..., bychom asi také nevěřili, těžko bychom ho přijímali

jako božskou autoritu. Co je potom špatně - takový Bůh anebo takové pochopení božské autority? Nenutí nás tento příběh vzdát se toho mocného,

hroznivého, nelidského Boha, který nás beztak jenom děsí, a pustit si ho k tělu jako blízkého, známého a bezmocného Ježíše? Jinak by se mohlo stát,

že pro nás nebude moci nic udělat, podiví se naší nevěře a půjde jinam.

Příliš známý člověk

Většina lidí se pořád křečovitě drží lehce katolizující představy o faráři jako Božím zástupci

na zemi, který tedy má podobné atributy jako on -
morálně i intelektuálně ční vysoko nad ostatními lidmi ze sboru, všechno zvládne, všemu rozumí, nic se ho nedotýká. Běda faráři, který je příliš
obyčejným křesťanem jako ti druzí, má stejné problémy třeba v rodině, má nějaké ty své slabůstky, nezvládá úplně všechno ať už je to opravování
střechy nebo auta, zahradničení, účetnictví nebo speciální psychologické či filosofické problémy. Takovému hlasateli Božího slova hrozí, že ho ti jeho
Nazaretští nebudou brát jako autoritu. Ačkoliv ideálem církví vzešlých z reformace stále zůstává představa církve jako demokratického společenství
rovných, z nichž pouze různí lidé jsou pověřováni různými službami, jak na to koneckonců navádí i Pavlova představa církve jako těla Kristova. Nebylo
by lepší se tohoto ideálu víc držet a dovolit svým farářům být obyčejnými členy svých sborů, mít obyčejné potřeby a slabosti? Možná by je pak jejich

5

povolání tak nedeformovalo. Možná by pak byli schopni dělat víc mocných činů.
Toto mutatis mutandi platí o lidských autoritách obecně - ať už jsou to lékaři, soudci, učitelé, rodiče...

B. závislost zázraku na víře

V situaci nedůvěry, skepse či lhostejnosti ani Bůh nic moc nezmůže. Že se nedějí zázraky v církevním životě či zázraky misie není vždycky
problém jenom špatné či málo atraktivní prezentace slova Božího, může to být a bývá i
problém špatné akceptace. Aby byla léčba účinná musí pacient
alespoň minimálně spolupracovat, o to své vyléčení vůbec stát.

edice

6

[stáhnout PDF](#)